

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

**ПЕДАГОГІЧНІ ЧИТАННЯ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА
ПЕТРА ГУСАКА**

Збірник наукових праць
Матеріали круглого столу (2 жовтня 2024 р.)

Луцьк 2024

УДК 37(082)
П 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 2 від 25.вересня 2024 року)*

Редакційна колегія:

Чернета С. Ю. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки (*головний редактор*);

Лякішева А. В. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Корпач Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*відповідальний секретар*).

Рецензенти:

Сидорук І. І. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мельник І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки;

П 24

Педагогічні читання імені професора Петра Гусака. [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали круглого столу (02 жовтня 2024 р.) / за ред. С. Ю. Чернети та ін.. Луцьк, 2024. 80 с.

У збірнику вміщено наукові праці викладачів, аспірантів, магістрів та практиків, які друкуються в авторській редакції.

За зміст публікації та представлені результати дослідження відповідальність несуть автори.

УДК 37(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

Бартків Оксана	
Підготовка майбутніх викладачів до використання інноваційної технології smart в освітньому процесі закладів вищої освіти	5
Белкіна Ковальчук Олена	
Навчальний тренінг як форма організації навчання майбутніх фахівців у ЗВО	8
Бичук Ірина	
Тімблдінг як інноваційний метод роботи в команді	11
Бодак Олег	
Комунікативна толерантність майбутніх викладачів закладу вищої освіти.....	13
Вітюк Валентина	
Інноваційні технології професійного розвитку педагогічних працівників.....	16
Гапончук Олена	
Вища освіта в умовах війни: проблеми та перспективи	19
Гетун Володимир	
Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі закладу вищої освіти	21
Головін Микола, Головіна Ніна, Гузачов Дмитро	
Формування структури знань і критичного мислення у сфері практичного програмування	24
Гусак Андрій, Гусак Анна	
Роль інтерактивних платформ і онлайн-курсів у підвищенні якості освіти у вищих навчальних закладах	26
Дурманенко Євгенія	
Про шляхи формування інноваційної особистості майбутнього вихователя	29
Завацький Павло	
Співпраця закладів вищої освіти з торгово-промисловою палатою України щодо підготовки кваліфікованих кадрів	32
Колосок Андрій	
Проблеми та перспективи вищої освіти в Україні	34
Корпач Надія	
Самостійна робота як чинник формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців	37
Лякішева Анна	
Самоосвіта як складова формування фахівця нової вимоги в Україні	39
Мартинюк Тетяна, Шозда Дарина	
Інклюзивне навчання у закладах вищої освіти	41

Мартіросян Леся	
Історія соціальної роботи: теоретико-методологічний аспект	44
Остапйовський Ігор, Остапйовська Тетяна	
Взаємообумовленість методологічних підходів та методів навчання	46
Остапчук Микола	
Врахування елементів сугестопедагогіки при навчанні у вищій школі	48
Павлюк Олена	
Особливості освітнього компонента «Педагогіка з основами педагогічної майстерності» в контексті спеціальностей «014 Середня освіта «Фізична культура» та «017 Фізична культура і спорт»	50
Петрович Валерій	
Особливості навчання майбутніх працівників соціальної сфери супервізорству	53
Петрук Вікторія	
Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування.....	56
Рижанова Алла	
Штучний інтелект та соціальні якості людини: до магістерського курсу «актуальні проблеми соціальної роботи»	59
Смолюк Іван	
Модернізація підготовки педагогічних кадрів в умовах євроінтеграції ...	61
Сушик Наталія	
Сутність, структура, зміст інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів закладів вищої освіти	64
Степаненко Вікторія	
Інклюзивні інновації у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників	67
Хлєбїк Світлана	
Теоретичні аспекти готовності педагога до інноваційної діяльності	69
Чернета Світлана	
Інтернаціоналізація вищої освіти як необхідна складова діяльності сучасного ЗВО	72
Швирка Вікторія	
Тренди сучасної вищої освіти: виклики та перспективи	74

Вікторія Степаненко – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки

ІНКЛЮЗИВНІ ІННОВАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Інклюзивний підхід до навчання належать до інноваційних, вузько спеціальних підходів. Його умовою є створення освітньо-виховного середовища, в якому визнається та підтримується унікальність кожного, створюються оптимальні умови для соціалізації особистості [2]. Модернізація освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітньо-наукового простору потребує вивчення, впровадження та використання інноваційних технологій, зокрема системної інновації відносно застосування інклюзивного підходу в освіті та формування інклюзивної компетентності в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери.

Стандартом вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачено формування таких фахових компетентностей, які можна розглядати в контексті соціальної інклюзії:

– здатність фахівця до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах;

– здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей;

– здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах [7].

Підготовка фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти згідно зі Стандартом вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» передбачає формування фахової компетентності – здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства. Крім того, відповідний Стандарт містить компетентності, які передбачають: здатність вирішувати соціальні проблеми через упровадження соціальних інновацій; впроваджувати методи і технології інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи [6].

Інновації сприяють поліпшенню добробуту різних груп суспільства, однак за певних умов вони також можуть посилювати соціальну нерівність та ізоляцію. У цьому аспекті питання інклюзивних інновацій, спрямованих на поліпшення існування «виключених» груп людей, забезпечення їх більш повноцінного включення в життя суспільства, підготовки соціальних працівників, здатних до створення та впровадження нових якісних продуктів

або соціальних послуг відповідним категоріям населення, є особливо актуальним [5].

Найбільш важливими напрямками введення інклюзії в масову освітню практику, як фундаментальної, структурної, кардинальної, багатовимірної системної інновації в аспекті професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, є: створення інклюзивної культури, розробка інклюзивної політики та впровадження інклюзивної практики. Зазначені напрями є взаємопов'язаними і складають єдність методології як інклюзивної освіти, так і професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

Інклюзивна культура являє собою загальні для всіх цінності, переконання, погляди, принципи, норми поведінки. Інклюзивна політика передбачає наявність нормативно-правової бази щодо інклюзії та підтримки інклюзивного процесу. Реалізація інклюзивної практики відбувається шляхом обрання адекватних форм організації освітнього процесу, технологій, методів і прийомів командної роботи фахівців, їх готовності до здійснення навчального, психолого-педагогічного, медико-соціального супроводу, застосування спеціальних дидактичних засобів та обладнання [3].

Крім того, найвиразнішою освітньою інклюзивною інноватикою є розгляд інклюзивної компетентності майбутніх фахівців у складі «soft skills» [1; 4] як інтегрального особистісного утворення, яке об'єднує аксеологічний, акмеологічний, прогностичний, інноваційний, соціально-комунікативний компоненти й обумовлює здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, враховувати різні освітні потреби осіб, забезпечувати їх включення в загальне освітнє середовище та створювати умови для їх розвитку і соціалізації [4].

До інноваційних тенденцій також відносять інклюзію технологій, в рамках якої розбудовується соціальна діджиталізація. Інклюзивна освіта як етап і компонент соціального цифрового залучення потребує переходу від дефіцитарності до унікальних сильних сторін кожної особистості, де цифрові технології є ключовим і наскрізним інструментом. Основні методологічні підходи технологічної цифрової інклюзії: оцінка потреб; розвиток інфраструктури; перманентне навчання та освіта; доступ до технологій; дизайн для різноманітності [1].

Отже, професійна підготовка майбутніх соціальних працівників в аспекті застосування інклюзивного підходу та формування інклюзивної компетентності на сучасному етапі розвитку суспільства вимагає вивчення, впровадження та використання інклюзивних інновацій, спрямованих на поліпшення умов існування та забезпечення повноцінного включення вразливих категорій населення в життя суспільства, що забезпечується створенням інклюзивної культури, розробкою інклюзивної політики та впровадженням інклюзивної практики, соціальним цифровим залученням, застосуванням підходу резилієнс у роботі з особами, які перебувають у складних життєвих обставинах, здійсненням професійних функцій в процесі інклюзивного навчання, розвитку та соціалізації осіб з числа вразливих категорій населення.

Подальші наукові розвідки вбачаємо в аналізі форм, методів і технологій підготовки майбутніх соціальних працівників до командної взаємодії та партнерства в контексті проблеми розбудови інклюзивного суспільства та цифрової доступності.

Джерела та література

1. Давиденко Г. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація: монографія. Вінниця: ТВОРИ, 2023. 240 с.
2. Джаман Т. Реалізація середовищного й інклюзивного підходів до навчання в контексті інклюзивної освіти як умова євроінтеграції. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 29. Т. 2. С. 130–133. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/29.209454>
3. Комар О. А., Пісняк В. С. Інклюзія як інноваційних шлях розвитку освіти. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. №194. С. 24–29. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-24-29>
4. Наход С. А. Інклюзивна компетентність у складі «soft skills» майбутніх педагогів початкових класів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2020. № 1 (19). С. 225–232. DOI: 10.32342/2522-4115-2020-1-19-27
5. Продіус О. І. Інклюзивні інновації в контексті соціальної відповідальності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 14. Ч. 2. С. 84–88.
6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України від 24.04.2019 № 556. URL: <http://surl.li/fzpm1> (дата звернення: 15.09.2024).
7. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України від 24.04.2019 № 557. URL: <http://surl.li/faysw> (дата звернення: 15.09.2024).

Світлана Хлебик – канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГА ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Реформування українського суспільства, модернізація системи освіти України на сучасному етапі визначають основні підходи до професійної діяльності педагога. Освіта є пріоритетною сферою розвитку сучасного суспільства.

Становлення нової освіти передбачає природні процеси розвитку педагогічної практики, цілеспрямований управлінський вплив на систему підготовки педагогічних кадрів, суттєві корективи змісту, стилю діяльності педагогічних установ, педагогів, тобто, перехід освітньої системи до функціонально нових засад.

Незадоволеність якістю освіти в реальній практиці, усвідомлення необхідності реформування роботи закладів вищої освіти зумовлюють потребу в оновленні професійної підготовки, стилю професійної діяльності педагога.

Наукове видання

**ПЕДАГОГІЧНІ ЧИТАННЯ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА
ПЕТРА ГУСАКА**

Збірник наукових праць
Матеріали круглого столу (2 жовтня 2024 р.)

Друкується в авторській редакції

Обсяг 4,4 ум. друк. арк. (електронний варіант)